

3.20 Politické konflikty ve městě

D. Hána

Klíčové pojmy: politický konflikt, územní rozvoj, město, terénní výzkum

Vzdělávací cíl: Žáci získají informace o politických konfliktech v daných lokalitách včetně rozdílných zájmů zapojených aktérů. Rozšíří si přehled o politickém dění ve svém městě a o názorech jednotlivých politických subjektů. Aktivita podporuje formování vlastního postoje k daným konfliktům i pochopení složitosti politického rozhodování, ve kterém je potřeba hledat kompromis mezi různými zájmy, které obvykle nelze označit jednoduše za pozitivní či negativní, resp. vyhovující všem možným funkcím dané lokality.

Potřebný čas: 1 vyučovací hodina pro zadání a individuální studium, 1 vyučovací hodina na konkrétní kauzy, individuální práce v terénu, 1 vyučovací hodina vyhodnocení

Struktura a organizace hodiny:

Politické konflikty spojené s územním rozvojem, které jsou nedílnou a pozitivní součástí demokratické politické diskuze, se vyskytují takřka ve všech obcích. Různé politické subjekty mají odlišné názory na to, jak by měl vypadat další vývoj nějaké lokality, a soupeří v politickém boji o to, který z pohledů zvítězí. Tato aktivita je vhodná spíše pro školy v menších městech s méně než 50 tisíci obyvateli. Ve velkých městech můžeme předpokládat takové množství politických konfliktů, které by nebylo reálně možné během šetření podchytit, vhodné je proto zaměřit pozornost žáků jen na konkrétní menší čtvrť.

Terénní šetření by mělo být zacílené na mapování politických konfliktů spojených přímo s územním rozvojem a doplněno analýzou dokumentů ze zastupitelstev, zpráv z místních médií aj. Další konflikty, i když rozvoj města mohou ovlivňovat nepřímo (např. jmenování ředitelů určitých institucí, schvalování rozpočtu či městských vyhlášek, volby celkové politické koncepce vládnutí ve městě), v terénním geografickém šetření nezohledňujeme.

► Před samotným terénním šetřením proběhne úvodní vyučovací hodina, v rámci které učitel naladí žáky na sledovanou problematiku (pro inspiraci je možné použít například článek Hána 2020) a vysvětlí jim, co bude jejich úkolem.

Na úplný začátek je dobré se žáků zeptat, zda si vzpomenou na nějaký politický konflikt ve svém městě, který se týkal územního rozvoje. Žáci by měli popsat podstatu problému a stanovisko jednotlivých aktérů daného sporu.

Následuje popis zadání úkolu, který má dvě části: a) identifikace politických konfliktů v dokumentech a médiích a b) mapování lokalit konfliktů a souvisejících prostorových vztahů v prostoru města (resp. městské části). Společným pojítkem obou částí úkolu je hledání odpovědi na předem stanovené výzkumné otázky.

► Můžeme se například ptát: Koncentrují se konflikty do některých lokalit a proč? Ovlivňuje okolí lokality samotný konflikt? Jaké jsou zájmy zainteresovaných aktérů?

Pro první část úkolu učitel určí časové období, případně i konkrétní část města, pro které budou žáci individuálně hledat konkrétní politické konflikty týkající se územního rozvoje.

► Pro zdroj prvotních informací mohou žákům sloužit zápisy ze zasedání zastupitelstev, které by měly být zveřejněny na webu obce, a obecní nebo místní tisk. Úkolem žáků bude zjistit, čeho se konflikt týkal, s jakou lokalitou je spojen, jaké zaznívaly názory a jací aktéři byli do sporu zapojeni.

Poznatky zjištěné z obsahové analýzy relevantních dokumentů budou žáci prezentovat ve druhé vyučovací hodině. Vhodné je při tom jednotlivé politické konflikty vyznačit do mapy města (k tomu může sloužit například nástroj ArcGIS Online).

Další část úkolu je ve skupinách. Učitel proto musí rozhodnout, do kolika skupin žáky rozdělí a kolik politických konfliktů bude každá skupina zkoumat v terénu. Doporučujeme tří až čtyřčlenné skupiny, pro každou z nich dva konflikty, které budou porovnávat.

► Žáci v jednotlivých skupinách pak musí vyřešit, které konkrétní konflikty budou v terénu sledovat, resp. zvážit indicie jejich územních projevů. Vhodné je, aby si skupina vybrala politický konflikt, který má již některý z jejich členů nastudovaný z první části.

► Ještě před tím se nabízí podnítit diskuzi nad příčinami případné koncentrace politických konfliktů v určité části města i nad důvody výběru konkrétního konfliktu do „portfolia“ skupiny. Kvůli možnosti porovnání dopadů politických konfliktů na různá území by měl učitel žákům doporučit vybírat politické konflikty s nižší i vyšší koncentrací a které se projevují v území s různou strukturou zástavby či různého funkčního využití (např. obytná, výrobní, rekreační funkce).

► Učitel zároveň připomene žákům výzkumné otázky, které se pokusí terénním šetřením zodpovědět. Sdělí jim také, jakým způsobem budou výsledky svého šetření prezentovat ve výuce (např. formou powerpointové prezentace).

► Každá skupina by si měla v terénu dělat poznámky, vhodné je také pořizování fotodokumentace (stačí na mobilní telefon), která pomůže s následným vyhodnocením a prezentací zjištěných výsledků. Sledovat by měli především samotnou lokalitu politického sporu, její stav, případně vhodnost plánů na její přestavbu, pozornost by měli také zaměřit na okolí stavby a zamyslet se nad tím, jak může daná lokalita ovlivňovat zájmy aktérů, kteří byli zmíněni v dokumentech nebo mediálních zprávách studovaných v první části aktivity.

Po skončení terénního šetření a utřídění výsledků následuje třetí vyučovací hodina, ve které proběhne prezentace zjištěných poznatků jednotlivých skupin.

► Následnou diskuzi výsledků je vhodné zaměřit na škálu aktérů, kteří vstupují do politických konfliktů a porozumění jejich zájmům. Žáci se mohou vyjádřit i k tomu, jaký postoj by zastávali vzhledem ke zjištěným skutečnostem v lokalitě konfliktu oni sami a jakým způsobem by se pokusili s protistranou najít kompromis.

Závěrečná reflexe může být vedena z těchto aspektů: téma politických konfliktů; kvalita informací získaných obsahovou analýzou dokumentů a mapováním v terénu; vlastní přínos.

► První hledisko cílí pozornost na samotné téma, resp. na shrnutí odpovědí na předem položené výzkumné otázky. Druhý aspekt je důležitý proto, aby si žáci uvědomili limity sběru informací (obsahová analýza – např. (ne)dostupnost materiálů, problematičnost těchto zdrojů; terénní šetření), na základě kterých odpovídají na výzkumné otázky a formulují závěrečné soudy. Třetí aspekt sleduje přínos úkolu pro žáky samotné. Může například zazní otázka, do jaké míry realizovaná aktivita ovlivnila náhled žáků na fungování politického rozhodování na úrovni jejich města.

► Je vhodné také reflektovat kvalitu vlastní práce i práci ve skupině.